

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΣΟΠΑΝΑΚΟΣ

Ευρισκόμεθα στο 1821. Η πυρκαϊά της Έπαναστάσεως έχει ανάψει και το όλοι Έλληνες μάχονται λυσσοδίδως κατά το τυράννου, αγωνίζονται υπέρ της ελευθερίας των, γράφουν με το αίμα των την υπέροχον ιστορίαν της αναστάσεως του Έθνους και της άποινάσεως του Τουρκικού ζυγού.

Την περίοδον αυτήν ακριβώς των έπικών ελληνικών γιγαντομαχιών, ένας περίεργος τύπος ένθουσιώδους στιχουργού έδρασεν έν Πελοποννήσῳ, άπαθανάτισας τό όνομά του διά τών πατριωτικών τραγουδιών του, του σπινθηροβόλου πνεύματός του και της περιπεισιώδους ζωής του.

Ο τραγουδιστής αυτός είνε ο Παναγιώτης Τσοπανάκος, του όποιου δημοσιεύεται ένταύθα και ή εικόν.

Ο Τσοπανάκος γεννήθηκε στην Δημησιάνα της Γορτυνίας πρό του 1800. Η φύσις όμοια τόν άδίκησε πολύ. Ήτο καρπούρης, κοντούτσικος, στραβοπόδη, ένα είδος Μπερτόλδου, αλλά και έξυπνος, πατριώτης έμπνευσμένος, σπινθηροβόλος, εύχάριστος.

Μικρός ακόμα παρακολούθησε μαθήματα στο Έλληνικό Σχολείο της πατρίδος του. Λόγω όρω; της καθήσεώς του, τά διέκοψε μετά δύο χρόνιαι και πήγαινε μόνον και μελετούσε μαζί με άλλους μαθητάς.

Έξυπνος καθώς ήταν, κατώρθωσε να μορφωθή άρκετά. Από μικρός δέ άρχισε και να στιχουργή έπιτυχημένα. Αν έβλεπε τίποτε τό στραβό και τό παράξενο στη πατρίδα του ή μεταξύ τών συμπατριωτών του, τό στιχουργούσε άμέσως και τό άπήγγελε ή τό τραγουδούσε—γιατί είχε και καλή φωνή—καταμεσίς του δρόμου, διορθώνων έτσι τά κακώς έχοντα.

Όταν έγινε ή Έπαναστάσις ο Τσοπανάκος ένθουσιώσθηκε. Αρχισε να έξυμώ ή διά στίχων της άνδραγ. θίες τών Έλλήνων και της ήρωϊκής των νίκης. Γύριζε δέ άπό τόπο σέ τόπο, σιή Τριπολι σά και σ' Ανόπλι, και τραγουδούσε τούς στίχου, του έν τῳ μέσω τῳ αλήθους, προκαλών παντού ένθουσιασμόν. Πολλές φορές έπεσκέιτετο για τόν ίδιο σκοπό και τά σιρατόπενδα τών Έλλήνων, όπου ήτο πολύ άγαπητός.

Τό πραγματικό έπώνυμο του Τσοπανάκου ήτο Καλλας, κατόπιν δέ διαν έγινε γνωστός και λαοφιλής, τόν έβγαλαν Τσοπανάκο. Έπίσης τόν ώνόμαζαν και Όμηρίδιον, γιατί κι' αυτός, όπως ο Όμηρος, έξυμώσε τας ελληνικάς νίκας.

Ο Τσοπανάκος έπέθανε τό 1825 σέ ηλικία 36 έτών. Πήγαινε, όπως πάντα, περσ' οδεύει και σέ δρόμο στάθησε σέ μια άγριασιδιά (γκορτεά), κι' έφαγε μεγάλη ποσότητα άγριασιδιών. Αύτά τόν έκακοστομάχισαν κι' έγιναν ή άφορμή του θανάτου του σέ λίγο.

Ο Τσοπανάκος ήτο φίλος τών γνωστοτέρων καπετάναιων του 21. Τούς έξυμώσε με τά τραγούδια του, τούς τραγουδούσε τούς πατριωτικούς του στίχους και τούς έθουσιάζε, τούς έδεδώσεν άια άστυλα.

Κάποτε ο καπετάν Νικηταράς του έστειλε όδρο ένα κλοβό άλογο. Ο Τσοπανάκος όμως, δέν είχε να τό θρέψη και έγραψε στόν ήρωϊκόν καπετάνιον :

Τό όδρο σου Νικηταρά—άλογο χωρίς ούρά.
"Η μου στέλνεις και κριθάρι,—ή σου στέλνω τό τομάρι !

Πράγματι δέ ο Νικηταράς του έστειλε και την τροφή του άλόγου. Άπο παλαιάν, σπανίαν συλλογήν τών πολεμιστηρίων και πατριωτικών άσμάτων του Τσοπανάκου, άπό την όποιαν παρελάβομεν και την εικόνα ου, αντιγράφομεν και τούς κάτωθι στίχους αυτού:

Έλληνες τώρα άγωμεν—τά όπλα μας δε λάβωμεν,
ή πατρίδα μας φωνάζει,—και ο Ρήγς μας διατάζει!
Νά ελευθερωθῳ λοιπόν,—να μή κατακτηθῳ πλέον,
να έτοιμαστούν τα έίψη—κατά τών Τουρκών τά στήθη.κ.ε.λ.κ.ε.λ.

Και έξ έτέρου ποιήματος περί της μάχης του Αάλα :

Ο Τσοπανάκος (Έξ παλαιάς ξυλογραφίας)

ΠΑΛΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΚΡΑΣΙ

Σὺ ποὺ χάνεσαι εἰς τὸ στόμα
Καὶ ἀνοίγεις τὴν καρδιά
Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὸ χρώμα
Καὶ ἀπὸ τὴ μυρωδιά.
Θέλω βάλσαμο βγαλμένο
Ἀπ' τὴ ρώγα τῆ χειρῶν,
Καὶ εὖν πάντα ἀγαπημένο
Χαίρε, ἀθάνατο κρασί !
Σκλαβωμένο ἐκατωκοῦδες
Σ' τὴ βαρέλλα τῆ βαρσιῶ,
Κ' ἕνα χέρι ἐκαριερούδες
Νὰ σοῦ δώσῃ εὐλευθεριά.
"Ἀργεῖ" νάλλθῃ ἐκεῖν' ἡ ἡμέρα
Τὶ αἰῶνας φοβερός !
Σὲ κρατοῦσαν ἐκεῖ πέρα
Ὡς ποὺ νάλλθῃ ὁ καιρός.
Τώρα σ' ἀφήσαν κι' ἀργήκες
Ἐπιστάχθης μὲ ὀρμή
Καὶ τοὺς φίλους σου ἀφήκες
Ποῦ προσημέναν τὴν στιγμὴν.
"Ὀλ' οἱ φίλοι σου σ' ἐκράξαν
Μὲ χαιρέτισμα θερμό,
Καὶ τὰ στόματα ἐφώνάζαν
Ὡς σ' τ' ἀστάρια μὲ καθμό.
Κύττα χέρια ἀνδραιωμένα
Πῶς κερνοῦνε μιά φορά.
Κύττα χεῖλια διψασμένα
Πῶς ρουφούνε στὰ γερά.
Κύττα, κύττα τὸν κύρ Γιάννη
Κερσφωμένος μένει ἐκεῖ.
Πίνει, πίνει, πίνει ὦ ! φθάνει !
Νὰ μὴ σκάσῃ σὺν ἄσκι !
"Ὡ κατέρες σηκωθίτε,
"Ὅσοι ἐπίνετε γερά,
Συναζήστε νὰ μὰς δῆτε
Μὲ καμάρι καὶ χαρά.
"Ἡ βαρέλλα χύνει ὀκάδες
Βροῦση ἀκένωτη, καλή,
Ἀλλ' οἱ ἀνδρείοι κρασοπινοῦδες
Δέν φοβοῦνται τὸ πολὺ !
"Ὅχι κλάψα καὶ ἀντίτρα
Καὶ φωνὴ καὶ στεναγμός
Μόνον γέλια, καὶ κιάρι,
Καὶ κρασί καὶ νυσταγμός.
Ποῖός ἀφίνει ἐκεῖ τὸν τόπο
Ἄν δέν γίνῃ πρὶν στουαί !
Μόνον τότε εὐρίσκει τρέπο
Καὶ ξεφεύγει ἀπὸ τροπή,
Στὴν σκιά χειροπιασμένους
Βλέπω ἔμπρός μου καὶ ὄρω
Κρινοδάχτυλαις παρθέναις
"Ὅπου κάνουνε χορὸ.
Τὰ ματάκια τους γυαλίζουν,
"Ἐχουν εὐθύμη καρδιά,
Καὶ τὰ χεῖλια τους μυρρίζουν
Τοῦ κρασιοῦ τὴ μυρωδιά.
"Ἡ ψυχὴ μου ἀναγαλλιᾶται
Πῶς τὸ στόμα καθεμιᾶς
Καταφέρνει καὶ ἀλειᾶται
Τὸ ποτήρι μονομιᾶς !
Στὰ χορτάρια, στὰ λουλούδια
Μὲ αὐτοὺς κι' ἐγὼ πηδῶ....
Τοῦ Ἀνακρέοντα τραγούδια
Μεθύσμενος τραγουδῶ. † Α ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ

Ο τροπός ο πόλεμος—και τών Τουρκών ο δειδρος πόλεμος ήτο σιου Αάλα—Τούρκοι λέγαν Αάλα Αάλα.
Ο Δημητράκης (1) καπειάν—ποδ λέγει τάν ή επί τών τών Δαλαίων λέγει σήτες ! — κι' Αίλοι σας "Ακράσθητε !
Παύομεν τά τουφεκία μας,—και ή σεις τά τουμπελάκια σας,
"Ακούστε' άστροπελάκια—τά Καρτίνα τουφεκία,
Μιά παταριά τούς δώσανε,—τρακίστιους έκατωκοῦδες...
κ.ε.λ.κ.ε.λ.

Και έτερον :
Καράβια μου Ὑδριώτικα—Φαριώτικα, Σκετωϊκία,
καινεμένα εἰσθε οὔλα—τ ο κελιάγους παραγοῦλια,
Τούς Τούρκοις έκατωκοῦναι, τὴν θάλασσαν φιλώκοις
"Υδρωτικία, Φαριωτικία—και θάλασσινά πουλιόκια.
κ.ε.λ.κ.ε.λ.

Αυτός υπήρξεν ο περίφημος τραγουδιστής της Έπαναστάσεως Τσοπανάκος. Οι σίχοι του, έν και αμύθητοι και άβέβαι, έν τούτοις συγγινοῦσαν και ένθουσιάζαν τά εἰρήνη τῶν Έπών και 21. Αίσωνία του ή μήμηρ !

(1) Έννοεί τόν καπειάν Κολιόπουλον Πλασσάκη.

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ